

Náttúrugreinar

Náttúrufræði í skólanum er samsett úr öðrum raunvísindagreinum og inniheldur: Líffræði, jarðfræði, efnafræði, eðlisfræði, umhverfisfræði/-mennt og eitthvað af stærðfræði. Þessar greinar eru settar saman til þess að nemandinn geti séð og skilið samhengið á milli þeirra.

Náttúrugreinar stuðla meðal annars að þekkingu, ábyrgð og upplifun.

Vinnulag: Kennslan fer fram í formi innlagna frá kennara, umræðna, verkefna og tilrauna. Lögð er áhersla á skapandi kennsluaðferðir og sjálfstæða vinnu nemenda undir handleiðslu kennara. Nemendur vinna ýmis verkefni tengd námsefninu. Lögð er áhersla á að nemendur fái að prófa sig áfram með tilraunir. Nemendur velta fyrir sér hugtökum og ræða um þau og gera skriflegar og verklegar æfingar.

Námsmat: Leiðsagnamat er mismunandi og skiptist í umræður, upplestur, hópavinnu, sjálfstæð verkefni í vinnubækur. Lokamat verður einungis úr bókinni Auðvitað – Á ferð og flugi. Bókinni er skipt upp í þrjá hluta og verða kannanir úr þeim.

Kennarar: Fríða Kristjánsdóttir, Gunnar Bessi Þórisson og Jóhanna Höskuldsdóttir

Tímaáætlun: 2 stundir á viku hálfan veturinn á móti leiklist.

Grunnþættir menntunar

Grunnþáttur	Nemandi:
Heilbrigði og velferð	<ul style="list-style-type: none"> þroski með sér: jákvæða sjálfsmýnd, andlega- og líkamleg vellíðan, góð samskipti og skilning á eigin tilfinningum og annarra, hafi í huga: gildi hreyfingar, góðrar næringar, hvíldar og hreinlætis, tileinki sér jákvæð viðhorf gagnvart umhverfi, náttúru og samfélagi.
Jafnrétti	<ul style="list-style-type: none"> skilji og virði jafnrétti, geti ræktað hæfileika sína með vali á fjölbreyttum verkefnum/viðfangsefnum og útfærslu, geri sér grein fyrir mikilvægi fjölbreytileika lífvera og vistkerfa.
Lýðræði og mannréttindi	<ul style="list-style-type: none"> vera virkur þátttakandi í skólastarfi og lýðræðissamfélagi og efli með sér gagnrýna hugsun,

Námskrá 5. bekkur 2019-2020

	<ul style="list-style-type: none"> • sýni sjálfum sér, umhverfi og náttúru virðingu, • notfæri sér fræðslu og þekkingu til þess að breyta venjum sínum gagnvart eigin lífi og aðstæðum, með neysluvenjum og umhyggju fyrir sínu nánasta umhverfi, • átti sig á samspili fólks við náttúruna og áhrif til framtíðar.
Læsi	<ul style="list-style-type: none"> • geti lesið fjölbreytta texta og leitað upplýsinga um náttúruvísindi sér til gagns, • geti vegið og metið upplýsingar með gagnrýnum hætti, • notað hugtök úr náttúruvísindum í daglegu lífi, • geti lesið í og skilið náttúruleg og manngerð fyrirbæri.
Sjálfbærni	<ul style="list-style-type: none"> • efli umhverfisvitund; þekkingu, skilning og væntumþykju á náttúru, umhverfi og fólki, • auki vilja til náttúruverndar og virðingu fyrir fjölbreytileika náttúru og mannlífs, • læri að meta mikilvægi auðlinda og verndun þeirra, • velti fyrir sér afstöðu sinni til álitamála og leiti lausna í umhverfismálum, • geri sér grein fyrir eigin áhrifum á náttúruna og temji sér lífsvenjur sem stuðla að heilbrigði jarðar og jarðarbúa í nútíð og framtíð.
Sköpun	<ul style="list-style-type: none"> • örvi ímyndunarafl og gagnrýna hugsun með umræðum og spurningum, • nýti hæfileika sína til að skapa afurðir, • virki hugmyndaflug til að vinna og finna lausnir á verkefnum.

Námskrá 5. bekkur 2019-2020

Hæfniviðmið um verklag

Náttúrugreinar við lok 5. bekkjar:				
Hæfniviðmið	Námsefni	Kennsluhættir	Námsmat	Matsviðmið
Nemandi getur:				
<p>Geta til aðgerða</p> <ul style="list-style-type: none"> greint og sagt frá hvernig tækninotkun og sjálfvirkni getur aukið eða dregið úr lífsgæðum íbúa og umhverfi þeirra, greint þarfir fólks í nánasta umhverfi sínu og tjáð hugmyndir sínar um lausnir. 	<ul style="list-style-type: none"> Auðvitað – Á ferð og flugi Þjóðarblómið Holtasóley Geitungar á Íslandi Hreint haf (notað í stað námsefnisins Lífríkið í sjó). 	<ul style="list-style-type: none"> kveikja, umræður, útskýringar orða og hugtaka, rannsóknarvinna og tilraunir einstaklings-, para- og hópavinna, viðtöl, vettvangsferðir og athuganir, heimilda- og upplýsingaöflun. 	<p>Leiðsagnarmat:</p> <p>Umræður, einstaklingsvinna, hópavinna, verkefni</p> <p>Lokamat: Bókinni Á ferð og flugi er skipt í þrjá hluta og verða þrjár kannanir eftir hvern hluta.</p>	<p>Nemendur frá lokamat í bókstöfum: A, B+, B, C+, C, D, þar sem matsviðmið sem metur færni nemenda er haft til hliðsjónar.</p>
<p>Nýsköpun og hagnýting þekkingar</p> <ul style="list-style-type: none"> fjallað um hvernig ólík hæfni nýtist í störfum nútímans. 		<ul style="list-style-type: none"> kveikja, framsögn, tjá eigin skoðanir og taka þátt í samræðum undir leiðsögn kennara, heimilda- og upplýsingaöflun. 		
<p>Gildi og hlutverk vísinda og tækni</p> <ul style="list-style-type: none"> lesið og skrifað um hugtök í náttúruvísindum, 		<ul style="list-style-type: none"> kveikja, útskýringar orða og hugtaka, notkun hugtakakorta, tjáning, samræður, 		

Námskrá 5. bekkur 2019-2020

<ul style="list-style-type: none"> útskýrt áhrif tækni og vísinda á líf fólks. 		<ul style="list-style-type: none"> ritun, heimilda- og upplýsingaöflun. 		
<p>Vinnubrögð og færni</p> <ul style="list-style-type: none"> framkvæmt og útskýrt einfaldar athuganir úti og inni, beitt vísindalegum vinnubrögðum við öflun einfaldra upplýsinga innan náttúruvísinda og útskýrt ferlið. 	<ul style="list-style-type: none"> Hreint haf Auðvita - Á ferð og flugi 	<ul style="list-style-type: none"> kveikja, rannsóknir, skýrslugerð, tilraunir, útikennsla, vettvangsferðir, athuganir, verklegar æfingar, hugtakakort, heimilda- og upplýsingaöflun. 		
<p>Ábyrgð á umhverfinu</p> <ul style="list-style-type: none"> tekið þátt í og sýnt hæfni í samvinnu er lýtur að umbótum í heimabyggð, tekið þátt í að skoða, skilgreina og bæta eigið umhverfi og náttúru. 		<ul style="list-style-type: none"> kveikja, þátttaka í raunverulegum viðfangsefnum, vettvangsferðir/heimsóknir, gestafyrirlesarar, athuganir, útikennsla, viðtöl, kortagerð, umræður, skólalöng, heimilda- og upplýsingaöflun. 		

Hæfniviðmið um viðfangsefni

Náttúrugreinar við lok 5. bekkjar:				
Hæfniviðmið	Námsefni	Kennsluhættir	Námsmat	Matsviðmið
<p>Nemandi getur:</p> <p>Að búa á jörðinni</p> <ul style="list-style-type: none"> útskýrt hvernig Ísland byggist upp, hvernig landslag þess og jarðvegur breytist, lýst veðri í heimabyggð og loftslagi á Íslandi. 	<ul style="list-style-type: none"> Ísland, hér búum við 	<ul style="list-style-type: none"> kveikja, athuganir, útikennsla, kortalestur, mynd- og fræðsluefni, heimilda- og upplýsingaöflun, margmiðlun við verkefna vinnu. 		<p>Nemendur frá lokamat í bókstöfum: A, B+, B, C+, C, D, þar sem matsviðmið sem metur færni nemenda er haft til hliðsjónar.</p>
<p>Lífsskilyrði manna</p> <ul style="list-style-type: none"> gert grein fyrir muni á hreinu vatni og menguðu, hvað megi gera til að draga úr vatnsmengun. 		<ul style="list-style-type: none"> kveikja, umræður og samræður, vettvangsathugun, útikennsla, heimilda- og upplýsingaöflun, tilraunir. 		
<p>Náttúra Íslands</p> <ul style="list-style-type: none"> lýst reynslu sinni, athugun og upplifun af lífverum náttúrulegu umhverfi. 	<ul style="list-style-type: none"> Geitungar – þemahefti Þjóðarblómið holtasóley Fuglar á Íslandi 	<ul style="list-style-type: none"> kveikja, kynningar verkefna, reynslusögur, vettvangsferðir, myndtúlkun, ritun, heimilda- og upplýsingaöflun. 		

Námskrá 5. bekkur 2019-2020

<p>Heilbrigði umhverfisins</p> <ul style="list-style-type: none"> • útskýrt þjónustu sem náttúrulegir ferlar veita, • lýst kröftum sem hafa áhrif á daglegt líf manna. 		<ul style="list-style-type: none"> • kveikja, • hugtakakort, • tilraunir, • athuganir, • skýrslugerð, • umræður, • fræðslumyndir, • heimilda- og upplýsingaöflun. 		
<p>Samspil vísinda, tækni og þróunar í samfélaginu</p> <ul style="list-style-type: none"> • lýst bylgjuhreyfingum og rætt nýtingu hljóðs og ljóss í tækni og atvinnulífi, • lýst eiginleikum segla og notkun þeirra. 	<ul style="list-style-type: none"> • Auðvitað - Á ferð og flugi 	<ul style="list-style-type: none"> • kveikja, • fræðslumyndir, • hugtakakort, • tilraunir og athuganir, • heimilda- og upplýsingaöflun. 		

Samfélagsgreinar

Reynsluheimur: hæfni nemanda til að skilja umhverfið, samfélagið, sögu og menningu

Hugarheimur: hæfni nemanda til að átta sig á sjálfum sér og öðrum.

Félagsheimur: hæfni nemanda til að átta sig á sjálfum sér og öðrum.

Vinnulag: Kennsla er í formi innlagna, umræðna, einstaklings- og hópverkefna, þemavinnu, myndsköpunar, leikrænnar tjáningar og lesturs. Lögð er áhersla á skapandi kennsluaðferðir og sjálfstæða vinnu nemanda undir handleiðslu kennara. Þá verða kristin trúarbrögð og Islömsk trúarbrögð kynnt fyrir nemendum og verkefni unnin í tengslum við þau.

Námsmat: Vinnueinkunn byggð vinnu í tímum, verkefnabók, samvinnu- og einstaklingverkefnum.

Kennarar: Fríða Kristjánsdóttir, Gunnar Bessi Þórisson og Jóhanna Höskuldsdóttir

Tímaáætlun: 4 stundir á viku

Grunnþættir menntunar

Grunnþáttur	Nemandi:
Heilbrigði og velferð	<ul style="list-style-type: none"> • veit að heilbrigður lífstíll hefur áhrif á velferð og jákvæða sjálfsmýnd, • getur unnið út frá eigin áhugasviði og styrkleikum í því skyni að auka sjálfstraust og þekkja tilfinningar sínar, • tekur þátt í að miðla málum og setur sig í spor annarra, • hefur skilning á eigin tilfinningum og annarra, • eflist í samskiptum, uppbyggingu sjálfsmýndar, ákvarðanatöku, markmiðasetningu og streitustjórnun, • skilur þau áhrif sem menning, fjölmiðlar og tækni geta haft á heilsu og líðan.
Jafnrétti	<ul style="list-style-type: none"> • hefur jafnrétti að leiðarljósi og veit að jafnrétti er margþætt hugtak, • temur sér gagnrýna hugsun, • gerir sér grein fyrir að allir þjóðfélagsþegnar eiga að vera jafnir fyrir lögum, • áttar sig á og virðir mismunandi þjóðfélagshópa.

Námskrá 5. bekkur 2019-2020

Lýðræði og mannréttindi	<ul style="list-style-type: none"> • kemur fram við aðra af virðingu og ábyrgð, • tileinkar sér lýðræðislegan hugsunarhátt og vinnubrögð, • virðir mismunandi skoðanir, • þekkir réttindi sín, skyldur og ábyrgð, • veit að í lýðræðisríki eiga allir að búa við mannréttindi, • hefur tamið sér jákvætt viðhorf og siðferði sem eru mikilvægir þættir í lýðræðisríki, • ber virðingu fyrir manngildi hvers og eins.
Læsi	<ul style="list-style-type: none"> • er læs á umhverfi sitt, • er læs á öllum sviðum nútímalæsis, notar t.d. upplýsingalæsi, stafrænt læsi, samskiptalæsi og tilfinningalæsi, • er virkur þátttakandi í að umskapa og umskrifa heiminn, • bregst á persónulegan og skapandi hátt við því sem hann les, • þekkir til umræðuhefðar og orðanotkunar tungumálsins, • getur lesið sér til gagns og gleði, • tjáir sig um viðfangsefni sín og notar hugtök sem tengjast því, • er læs á menningu og menningarverðmæti.
Sjálfbærni	<ul style="list-style-type: none"> • getur tekist á við fjölbreytt álitamál og ágreiningsefni, • áttar sig á samspili umhverfis, félagslegra þátta og efnahags í samfélagi sínu, • sýnir frumkvæði, sjálfstæði og tekur virkan þátt í viðfangsefnum, • öðlist aukna umhverfisvitund og skilning á samspili náttúru, umhverfis og mannlífs, • gerir sér grein fyrir eigin áhrifum á náttúruna og temur sér lífsvenjur sem stuðla að heilbrigði jarðar og jarðarbúa, • sýnir áhuga og vilja til að vera virkur þátttakandi í samfélaginu, • beitir gagnrýnni hugsun og setur sig í spor annarra, • tekur ábyrgð á eigin gjörðum og hegðun, • tekur þátt í að skapa samábyrgt samfélag.
Sköpun	<ul style="list-style-type: none"> • virkjar hugmyndaflugið og nýtir það í að finna nýstárlegar lausnir, • nýtir tæknina á skapandi hátt, • nýtir hæfileika sína til að skapa afurð, • tileinkar sér gagnrýna hugsun og aðferðir sem opna sífellt nýja möguleika, • hefur færni í leikrænni túlkun, tjáningu og framsögn.

Námskrá 5. bekkur 2019-2020

Samfélagsgreinar við lok 5. bekkjar:				
Hæfniviðmið	Námsefni	Kennsluhættir	Námsmat	Vitnisburður
<p>Nemandi getur:</p> <p>Reynsluheimur</p> <p>Umhverfi, samfélag, saga, menning: Hæfni nemanda til að skilja veruleikann</p> <ul style="list-style-type: none"> fylgt ferli orsaka og afleiðinga af gerðum manna og bent á leiðir til úrbóta, lýst náttúruferlum sem hafa áhrif á land og gróður, áttað sig á hvernig loftslag og gróðurfar hafa áhrif á búsetu og lífsskilyrði, gert sér grein fyrir nýtingu og vernd auðlinda og umhverfis, hvernig hver einstaklingur getur lagt sitt af mörkum til verndar, notað kort og gröf til að afla sér upplýsinga, dregið upp mynd af afmörkuðum efnispáttum stórrar og smárrar sögu, nálægrar eða fjarlægrar, 	<ul style="list-style-type: none"> Ísland, hér búum við Víkingaöld, árin 800-1050 Leifur Eiríksson – á ferð með Leifi heppna Söguramminn Landnámið Islam – að lúta vilja guðs Kristin trú 	<ul style="list-style-type: none"> umræðu- og spurnaraðferðir sem reyna á samræðu og gagnrýna hugsun, einstaklings-, para- og hópavinna, söguaðferð, námsleikir, spil og spurningakeppnir, vettvangsferðir, upplýsingaöflun í gegnum rafræna miðla og uppflettiritum og nýta í verkefnavinnu, læra meðferð heimilda og meta áreiðanleika þeirra, tengja viðfangsefni fyrri tíma við daglegt líf nemanda og samfélag, myndefni eins og ljósmyndir og fræðslumyndir, taka viðtöl við fulltrúa eldri kynslóða, gerð hugtaka- og þemakorta. 	<p>Leiðsagnarmat:</p> <p>Símat, endurgjöf á verkefnavinnu, sjálfsmat og jafningjamat.</p> <p>Lokamat: Umsögn og vinnueinkunn byggð á leiðsagnarmati</p>	<p>Nemendur frá lokamat í bókstöfum: A, B+, B, C+, C, D, þar sem matsviðmið sem metur færni nemenda er haft til hliðsjónar.</p>

Námskrá 5. bekkur 2019-2020

<ul style="list-style-type: none"> greint hvernig sagan birtist í textum og munum, hefðum og minningum, gert sér grein fyrir margbreytileika fjölskyldna og margvíslegum hlutverkum innan þeirra, gert grein fyrir hlutverki nokkurra helstu stofnana samfélagsins. 				
<p>Hugarheimur</p> <p>Sjálfsmynd: Hæfni nemanda til að átta sig á sjálfum sér og öðrum</p> <ul style="list-style-type: none"> lýst sjálfum sér og tekið dæmi um þætti sem hafa áhrif á sjálfsmynd hans, svo sem úr nærsamfélagi, umhverfi og menningu, áttað sig á ólíkum kynhlutverkum á nokkrum sviðum og hvernig þau mótast og breytast, gert sér grein fyrir eigin styrkleikum og veikileikum, lýst margvíslegum tilfinningum og áttað sig á áhrifum þeirra á hugsun og hegðun, tileinkað sér heilbrigða og holla lífshætti. 		<ul style="list-style-type: none"> einstaklings-, para- og hópavinna, klípusögur og verkefni sem reyna á siðferðileg gildi, hlutverkaleikir og leikræn tjáning, tengja viðfangsefni við daglegt líf nemanda og samfélag, umræðu- og spurnaraðferðir sem reyna á samræðu og gagnrýna hugsun, myndefni t.d. ljósmyndir og fræðslumyndir, taka viðtöl við fulltrúa eldri kynslóða til að kynna sér breytingar á kynhlutverkum, setji sér viðmið í félags- og námsfærni og skólahæfni. 	<p>Leiðsagnarmat:</p> <p>Símat, endurgjöf á verkefnavinnu, sjálfsmat og jafningjamat.</p> <p>Lokamat: Umsögn og vinnueinkunn byggð á leiðsagnarmati</p>	

Námskrá 5. bekkur 2019-2020

<p>Félagsheimur</p> <p>Samskipti: Hæfni nemanda til að mynda og þróa tengsl sín við aðra</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekið þátt í lýðræðislegu samstarfi og samræðu, • sýnt sanngirni, sjálfstraust og virðingu í samskiptum og samvinnu við aðra, • rætt um eigin athafnir og afleiðingar þeirra, • rætt reglur í samskiptum fólks og tekið þátt í að setja sameiginlegar leikreglur með öðrum, • sýnt samferðafólki sínu tillitssemi og umhyggju. 		<ul style="list-style-type: none"> • hópvinna, • samræðulist, • klípusögur, • verkefni sem reyna á siðferðileg gildi og umræður, • hlutverkaleikir og leikræn tjáning, • tengja viðfangsefni við daglegt líf nemanda og samfélag, • aðferðir sem reyna á lýðræði eins og bekkjarsfundir. 	<p>Leiðsagnarmat:</p> <p>Símat, endurgjöf á verkefnavinnu, sjálfsmat og jafningjamat.</p> <p>Lokamat: Umsögn og vinnueinkunn byggð á leiðsagnarmati</p>	
--	--	---	---	--